

Per 10-10-2019

1. Janssen Biologics B.V.
2. Urgenda Amsterdam
3. Pameijer Rotterdam
4. Medex
5. Draaijer+partners
6. Novo Nordisk
7. MediSchoon
8. CEW
9. Wetsus
10. Teva Nederland
11. VHG
12. PowerQ
13. Kilowatts
14. FiZi Financials in de zorg
15. Ipse de Bruggen
16. PwC | Partner
17. Stichting Prisma
18. Takeda Nederland B.V.
19. Pieter van Foorest
20. Stichting Cicero Zorggroep
21. Triocare
22. Omring
23. Leger des Heils
24. Woonzorggroep Samen
25. Isala Zwolle
26. Van Waardenberg Advies
27. Bevolkingsonderzoek Zuid West
28. Eldercare
29. TU Delft
30. Stichting Aveleijn
31. CZ groep

Inleiding

Dit document wordt als bijlage opgenomen bij de Green Deal zorg 2.0 C226. Met de ondertekening van het document bevestigt u uw bijdrage aan de versnelling van de verduurzaming van de zorgsector. En stemt u in met de algemene en de specifieke overwegingen en van de Green Deal C226. Artikel 1 en 2 van de Green Deal 226 zijn overgenomen in dit document.

Artikel 1: Doel

a. Doel van de Green Deal is gezamenlijk de verduurzaming van de zorgsector te versnellen.

Artikel 2: Inzet en acties alle Partijen gezamenlijk

1. De partijen van de Green Deal verduurzamen de zorg door:
 - a. de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - b. circulair werkente bevorderen;
 - c. de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
 - d. en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert.

1. Janssen Biologics B.V.

Inspanningen en beoogde acties van Janssen Biologics B.V., Janssen Vaccines & Prevention B.V. en Janssen-Cilag B.V. (hierna tezamen genoemd als "Janssen Nederland"):

- a. Janssen Nederland zal zich inzetten voor CO₂ reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. Janssen Nederland spant zich in tot overgang naar de consumptie van hernieuwbare energie en de ontwikkeling van een energie reductieplan voor verdere CO₂ reductie, het verhogen van het recyclen van niet gevaarlijk afval en tot de reductie van de resten van zeer zorgwekkende stoffen in afvalwater.
- c. Boven genoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - circulair werkente bevorderen;
 - de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
 - en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

Om tot concrete invulling te komen van de bovenvermelde pijlers ontplooiën we bij Janssen een veelvoud aan activiteiten, hieronder volgen een aantal concrete voorbeelden. De komende jaren zullen we deze activiteiten verder intensiveren en worden de duurzame ontwikkelingsdoelen een onderdeel van onze bedrijfsstrategie.

- **Overstap naar Ledverlichting**

In onze productie site in Leiden, Janssen Biologics, wordt alle verlichting omgezet naar ledverlichting. Met deze overstap realiseren we een reductie in energieverbruik van 544 MWh, evenveel als het verbruik van ongeveer 155 huishoudens. Dit komt overeen met een besparing in CO₂ uitstoot van 375 ton op jaarbasis. Deze activiteit past binnen de ambitie van

ons moederbedrijf Johnson & Johnson. Hierin is vastgelegd dat in 2050 wereldwijd al onze energie uit hernieuwbare bronnen komt en dat onze netto CO₂ uitstoot met 80% is gedaald ten opzichte van 2010. De komende jaren worden extra investeringen gedaan op onze Nederlandse sites om deze ambities waar te maken.

- **Besparing van energie, water en chemicaliën bij de productie van geneesmiddelen en vaccins**

Bij de productie van geneesmiddelen en vaccins is opslag van tussen- en eindproducten noodzakelijk. Dit vond in het verleden plaats in stationaire en mobiele herbruikbare opslagtanks die na gebruik grondig gereinigd moesten worden. Deze herbruikbare tanks worden vervangen door *disposable bags*. Op onze sites in België heeft dit tot een jaarlijkse besparing van 10.000 m³ water, 5.500 kg schadelijke detergenten, 680 000 kWh energie en 24 000 kg farmaceutische afvalproducten geleid. Binnen de pilots hebben we nadrukkelijk gekeken naar de totale ecologische voetafdruk van het productieproces. Een beperkte toename van plastic afval weegt qua voetafdruk niet op tegen de besparingen op het gebruik van water, elektriciteit, chemicaliën en energie.

- **Geneesmiddelen verpakken**

De belangrijkste impact van geneesmiddelen is die op de gezondheid van de patiënten die ze nodig hebben. Echter hebben geneesmiddelen ook ecologische impact, bijvoorbeeld door de verpakkingen. Ons uitgangspunt is om de positieve impact van geneesmiddelen op de gezondheid van patiënten zo groot mogelijk te laten zijn, met een zo klein mogelijke ecologische voetafdruk. We doen dit door te investeren op een aantal gebieden.

Ten eerste werken we aan het combineren van meerdere geneesmiddelen in één toedieningsvorm. Dit kan als een therapie een combinatie van meerdere geneesmiddelen behoeft zoals bijvoorbeeld bij hiv. Het combineren van twee geneesmiddelen levert een reductie van ongeveer 50% aan verpakkingsmateriaal op.

Ten tweede vervangen wij de blister verpakkingen van onze geneesmiddelen. Traditioneel werden deze gemaakt van PVC. Bij de productie, het gebruik en de verwerking van PVC komen veel schadelijke stoffen vrij. Door over te stappen op PETG, reduceren we de negatieve impact van onze verpakkingen.

Ten derde investeren wij in de ontwikkeling van zogenaamde *long acting injectables*. Deze geneesmiddelen bieden een langdurig therapeutisch effect en kunnen dus gebruikt worden met een lage doseerfrequentie. Op het gebied van hiv onderzoeken we momenteel of de toedieningsfrequentie van dagelijks naar maandelijks kan gaan. Bij de behandeling van schizofrenie onderzoeken we momenteel of een behandelingsfrequentie van tweemaal per jaar net zo effectief is als de huidige frequentie van 4 maal per jaar. Het reduceren van de behandelingsfrequentie zorgt voor een vermindering in het gebruik van verpakkingsmateriaal. Tot slot hebben we voor wat betreft de behandeling van schizofrenie nog breder onderzoek gedaan. Naast de effecten op gezondheid, hebben we onderzocht wat de ecologische impact is van het wel of niet behandelen van mensen met schizofrenie. Door het laag frequent behandelen wordt artsen- en/of ziekenhuisbezoek vaak voorkomen, inclusief de bijbehorende ecologische voetafdruk hiervan. Uiteraard blijft de impact op gezondheid van patiënten voor ons leidend, maar deze holistische kijk kan helpen een compleet beeld te geven van de ecologische voor- of nadelen van het behandelen van ziektes met geneesmiddelen.

2. Urgenda Amsterdam

Inzet en acties van Urgenda

- a. Urgenda zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. Urgenda spant zich in om vele zorgorganisaties te ondersteunen en concreet te helpen met het reduceren van CO2 uitstoot door hen o.a. te informeren en stimuleren mee te doen aan de landelijke Energiestrijd. Op een leuke en inspirerende manier wordt personeel en bewoners betrokken bij gedragsveranderingen en wordt er met een frisse blik binnen de 3 maanden durende wedstrijd gekeken naar de techniek.
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO2-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - circulair werken te bevorderen;
 - de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
 - en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

3. Pameijer Rotterdam

Inzet en acties van Stichting Pameijer

- d. Stichting Pameijer zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving

Stichting Pameijer spant zich in om:

Het totale energieverbruik te verminderen de komende drie jaar.

Binnen onze organisatie een actieve invulling te geven aan circulair werken middels toepassing van circulaire inkoop en het verder uitdiepen hiervan in samenwerking met o.a. Intrakoop.

Daarnaast een actieve bijdrage te leveren aan onderzoek en toepassing van het thema gezondmakende leef- en verblijfsomgeving van onze cliënten en medewerkers.

- a. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - Pameijer verduurzaamt haar gebouwen door analyses uit te laten voeren en de maatregelen op te nemen in jaarplannen om te voldoen aan het klimaatakkoord van Parijs.
 - Koopt groene energie in.
 - Voorziet in 2019/2020 alle locaties van Ledverlichting.
 - Cliënt vervoer 20% op een groene manier te laten uitvoeren.
 - Pameijer zet actief in op bewustwording van duurzaamheid bij medewerkers en cliënten.
 - circulair werk te bevorderen;

- Pameijer zal haar leveranciers selecteren en contracteren op hun bijdrage aan circulair werken.
- Pameijer zal haar medewerkers en cliënten bewust maken van circulair werken met als doel in de hele keten verspilling te voorkomen.
- de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
 - Pameijer is bereid mee te denken hoe dit binnen de GZ en GGZ sector teruggedrongen kan worden.
- en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert
 - Pameijer zet in op leefbare wijken samen met gemeentes en zorginstellingen waar iedereen meedoet in een inclusieve samenleving.

4. Medex

Inzet en acties van Medex Instrumenten Service

- a. Medex Instrumenten Service zet zich in voor CO₂ reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. Medex Instrumenten Service spant zich middels maatschappelijk verantwoord ondernemen in om de CO₂-emissie terug te dringen, circulair werken te bevorderen en gezondmakende leef- en verblijfsomgeving.
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
Door maatschappelijk verantwoord te ondernemen biedt Medex Instrumenten Service zorginstellingen de mogelijkheid samen te werken met een partij die o.a. CO₂-emissie reductie voortdurend doorvoert in zijn bedrijfsvoering. Door gebruik te maken van 100% groene stroom, samen te werken met een transporteur die er alles aan doet om pakketten CO₂-neutraal te verzenden en ernaar streeft om in de toekomst zelfvoorzienend te kunnen draaien. Hiermee dringt Medex Instrumenten Service in het verlengde van de zorginstellingen de CO₂-emissie terug.
 - circulair werken te bevorderen;
Medex Instrumenten Service is sinds 1991 onafhankelijk reparateur van chirurgisch instrumentarium en zet zich hierdoor al jaren in voor circulair werken. Medex Instrumenten Service is op zoek naar partners uit de zorgsector die willen samen werken om circulair werken op (een van) de volgende manieren uit te rollen:
 - Sustainability management
Reparatie en revisie van defect instrumentarium:
 - Verlengt de levensduur van het instrumentarium
 - Realiseert kostenbesparing op inkoop van nieuw instrumentarium
 - Voorkomt vroegtijdige vervanging van anderzijds goed instrumentarium

- Recycle en hernieuw
RVS, de grondstof waar chirurgisch instrumentarium veelal uit bestaat, is 100% recyclebaar. Medex Instrumenten Service verzamelt en voert defect instrumentarium op een juiste manier af om verspilling van eindige grondstoffen te voorkomen.
- Door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert;
Medex Instrumenten Service is op zoek naar partners uit de zorgsector die willen samenwerken om overtollig instrumentarium te kunnen inzetten in landen en gebieden waar veiligheid en goede zorg niet vanzelfsprekend zijn.
Second Chance Circularity biedt de mogelijkheid om:
 - Kenbaar te maken naar welk instrumentarium vraag is
 - Kenbaar te maken welk instrumentarium overtollig of incourant is
 - Keuring, reparatie en/of revisie van het instrumentarium, zodat dit verantwoord en in goede staat elders kan worden ingezet
 - Een platform voor 'herverdeling'
 Hiermee wordt de leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert op internationaal niveau aangepakt. Zorg wordt op deze manier bereikbaarder gemaakt in gebieden waar dit niet altijd vanzelfsprekend is. Daarnaast wordt verspilling van goed instrumentarium voorkomen.

5. Draaijer+partners

Inzet en acties van draaijer+partners

- a. draaijer+partners zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. draaijer+partners spannen zich in om een versnelling te bewerkstelligen in het verduurzamen van de zorg en heeft daarvoor een routekaart + ambitieversneller ontwikkeld.
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - CO₂-emissie terug te dringen.
Draaijer+partners ontwikkelt volledig CO₂-neutraal zorgvastgoed voor nieuwbouwprojecten en zorgt voor 25% lagere CO₂-uitstoot bovenop de geldende norm voor bestaand zorgvastgoed.
 - circulair werken te bevorderen
 - Draaijer+partners onderschrijft de doelstellingen van circulair ontwikkelen en realiseren van zorgvastgoed. Om circulair werken te bevorderen werken we met onze partners aan zorgvastgoed waarbij de hoeveelheid nieuwe grondstoffen maximaal 50 procent van de totaal benodigde grondstoffen bedraagt. De andere 50 procent bestaat uit producten die hergebruikt worden. Hetzij in nieuwe bouwproducten hetzij als bouwelement. Alle

bouwelementen zijn zo ontworpen en geproduceerd dat ze na einde levensduur volledig hergebruikt kunnen worden. Wij besteden projecten circulair aan en ieder gebouw wordt voorzien van een materialenpaspoort van Madaster. Met uw architect en New Horizon zoeken we bouwmaterialen die in uw project hergebruikt kunnen worden. Draaijer + partners maakt samen met u en uw partners een duurzaam meerjaren onderhoudsplan (DMJOP) waarin optimaal rekening is gehouden met het realiseren van uw circulaire doelstellingen.

- Op onze website; www.draaijerparkers.nl vindt u diverse voorbeelden van door ons gerealiseerde circulaire projecten zoals Pharos en TenneT.

- de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
- Medicijnen komen vooral door gebruikers in het oppervlakte- en grondwater terecht. Om de vervuiling die medicijnen veroorzaken tegen te gaan wordt afvalwater strikt gescheiden en door de nodige filters opgevangen en gezuiverd waarna het gezuiverde water op locatie afgevoerd wordt. Op deze manier komt er geen door medicijnen vervuild afvalwater in oppervlakte of grondwater terecht en gaat het ook niet vervuild naar de RWZI.

- en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert
- Een gezonde leef- en werkomgeving is cruciaal voor de gezondheid van mensen. Samen met opdrachtgevers en partners gezonde en duurzame omgevingen creëren waar mensen zich goed voelen en goed presteren vanuit onze vijf benefits; gezond, sociaal, energieopwekkend, slim en circulair. Wij brengen visie, expertise en partners bij elkaar om de best mogelijke leefomgevingen en gebouwen te creëren en te organiseren.
- 'Groen en blauw' dragen bij aan een betere en vooral gezonde luchtkwaliteit. Beplanting draagt bij aan het verlagen van de CO2 concentratie en verhoogt daarmee de luchtkwaliteit en water zorgt o.a. voor verkoeling en verminderd hittestress. Wij realiseren betere leefomgevingen door standaard 'groen en blauw' in onze plannen op te nemen waardoor ziekteverzuim afneemt en arbeidsproductiviteit toeneemt.

- **De duurzame bijdrage van draaijer+partners**
- Dagelijks werken we aan het verduurzamen van projecten van onze klanten maar draaijer+partners werkt ook iedere dag aan het verder verduurzamen van de eigen organisatie. Dit doen we vanuit onze natuurlijke overtuiging dat wij een bijdrage kunnen leveren aan een duurzaam, schoon en gezond klimaat voor een betere wereld.
- We werken daarom dagelijks aan het verkleinen van onze carbon footprint. Om de globale temperatuurstijging binnen de 2 graden Celsius te houden is in Europa een jaarlijkse CO2 -reductie noodzakelijk van minimaal drie procent. Draaijer+partners blijft met een door Greenhouse Gas Protocol berekende score van ruim vijf procent per jaar onder de Europese norm.
- We monitoren als sinds 2012 onze Carbon Footprint en realiseren tot op heden een totale besparing op onze CO2-uitstoot van ruim 200 ton. Deze besparingen behalen we door het verduurzamen van ons kantoor, energiebesparing, verduurzamen van ons wagenpark, stimuleren gebruik openbaar vervoer en beperken van zakelijke vliegreizen. De CO2-uitstoot die resteert wordt door draaijer+partners ieder jaar gecompenseerd door te investeren in

klimaatprojecten. Op deze wijze verkleinen we niet alleen ieder jaar onze Carbon Footprint maar zijn we ook CO2-neutraal.

6. Novo Nordisk

7. MediSchoon

Inzet en acties van MediSchoon

- a. MediSchoon zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. MediSchoon spannen zich in om
 1. De afvalinzameling van overgebleven medicijnen in apotheken mogelijk te maken en waar nodig te verbeteren. Door het gesprek in de keten aan te gaan met overheden, apothekers, zorgorganisaties en afvalverwerkers en daarmee concrete initiatieven te ontwikkelen;
 2. Bewustwording van de effecten van medicijnen in water bij inwoners en/of patiënten te realiseren, door het organiseren van gerichte publiekscampagne(s);
 3. De verbinding tussen regionale zorgorganisaties en de watersector te faciliteren;
 4. Ondersteuning te bieden bij de uitvoering van acties uit de landelijke ketenaanpak 'Medicijnresten uit Water';
 5. Innovaties op het gebied van medicijnresten te realiseren.
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - circulair werken te bevorderen;
 - de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
 - en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

8. CEW

Inzet en acties van Centre of Expertise Watertechnology (CEW)

- a. CEW zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, verwijdering van medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. CEW spant zich in om met en voor zorgaanbieders en solution providers ontbrekende kennis te identificeren, noodzakelijke kennis te ontwikkelen door het uitvoeren van toegepast onderzoek en behulpzaam te zijn bij het dissemineren van kennis via onder andere het curriculum van hogescholen en publiceren van resultaten van onderzoek. Dat betreft zowel bewustwording als specifieke kennis op het gebied van afvalwaterzuiveringen en waterbereiding en meer specifiek medicijnrest verwijdering.
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - circulair werken te bevorderen;
 - de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
 - en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

9. Wetsus

Inzet en acties van Centre of Expertise Watertechnology (CEW)

- a. CEW zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, verwijdering van medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. CEW spant zich in om met en voor zorgaanbieders en solution providers ontbrekende kennis te identificeren, noodzakelijke kennis te ontwikkelen door het uitvoeren van toegepast onderzoek en behulpzaam te zijn bij het dissemineren van kennis via onder andere het curriculum van hogescholen en publiceren van resultaten van onderzoek. Dat betreft zowel bewustwording als specifieke kennis op het gebied van afvalwaterzuiveringen en waterbereiding en meer specifiek medicijnrest verwijdering.
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - circulair werken te bevorderen;
 - de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;

- en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

10. Teva Nederland

Inzet en acties van Teva Nederland

- Teva Nederland zet zich in voor bevordering van circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving.
- Teva Nederland spant zich sinds enkele jaren in om met de teva retourbox in apotheken een nog betere afvalscheiding te bereiken (van medicijnafval enerzijds en lege doordrukstrips anderzijds) en om het publiek daar steeds meer over te informeren, hetgeen moet leiden tot nog meer en betere afvalscheiding, en een groter bewustzijn over correcte afvoer van overtollige geneesmiddelen (dat ze bijvoorbeeld niet meer door het toilet weggespoeld worden), in samenwerking met apotheken, en in samenwerking met MediSchoon, Renewi en het Instituut voor Verantwoord Medicijngebruik.
- Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers (in dit geval vooral de 2e en 3e pijler):
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - circulair werken te bevorderen;
 - de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
 - en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

11. VHG

Inzet en acties van Branchevereniging VHG:

- Branchevereniging VHG zet zich in voor CO₂ reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- VHG is de branchevereniging van de ondernemers in het groen met in totaal 1.100 aangesloten leden. Deze leden zijn actief in het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van tuinen, openbaar groen en gebouwgebonden groen.
- Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - circulair werken te bevorderen;
 - de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
 - en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

De tijd dat groen decoratie was, is voorbij. Aan de hand van wetenschappelijk onderzoek is duidelijk geworden welke rol groen speelt in de kwaliteit van onze leefomgeving, het behoud van de biodiversiteit en het bevorderen van de gezondheid/het welbevinden van mensen.

Branchevereniging VHG heeft deze wetenschappelijke informatie vertaald naar praktische handvatten voor professionals en eindgebruikers. Begin 2018 is een nieuwe editie van het VHG-concept De Levende Tuin verschenen, waarin een speciale mindmap met de waarden van groen in de zorg is opgenomen. Bovendien is recent een praktisch handboek over het VHG-concept Het Levende Gebouw verschenen, waarin eveneens diverse praktische handvatten voor de zorg zijn opgenomen. Beide concepten laten zien dat groen een essentiële functie heeft binnen het gezond maken van de leefomgeving. Zij inspireren en bieden waardevolle tips en slimme toepassingen. Aan de hand van beide concepten wil Branchevereniging VHG de volgende inzet leveren binnen de greendeal 'Duurzame zorg voor een gezonde toekomst':

- VHG inspireert en ondersteunt (zorg)instellingen met groene kennis over het gezond maken van leef- en verblijfsomgevingen;
- VHG stelt aan (zorg)instellingen materialen en publicaties vanuit De Levende Tuin en Het Levende Gebouw ter beschikking, waarmee zij het belang van een gezonde groene leefomgeving kunnen aantonen en bewustwording kunnen creëren. Daarnaast levert VHG input vanuit het groene domein aan publicaties die binnen de Green Deal tot stand komen;
- VHG verbindt haar leden aan eventuele pilots of concrete vraagstukken op het gebied van een gezonde leef- en verblijfsomgeving, zodat zij hieraan met hun expertise een waardevolle bijdrage kunnen leveren;
- VHG organiseert kennisbijeenkomsten, waarmee zij de groenprofessional aan zorgpartijen verbindt.

12. PowerQ

Uitgangspunten, inzet en acties PowerQ

De Energy Resultants van PowerQ realiseren de transitie in de Nederlandse zorgsector naar een schone energiehuishouding. Onze experts organiseren dit op een wijze die ervoor zorgt dat er niet minder, maar juist méér budget overblijft voor de zorgtaken van de betreffende instellingen. Zo hebben we inmiddels bij 33% van ons klantenbestand zonne-energiesystemen gerealiseerd en bij een veel groter aandeel verbruiksbesparing en inkoop van schone energie. Het is onze ambitie om deze transitie verder te versnellen.

- PowerQ streeft ernaar om komende jaren alle zorginstellingen en ziekenhuizen te voorzien van zonne-energiesystemen voor eigen gebruik.
- PowerQ ziet het als haar missie om alle care en cure organisaties te faciliteren en te adviseren bij het ontwikkelen en implementeren van e-mobilitybeleid.
- Middels advies, maatwerk en monitoring- en calculatietools stimuleert PowerQ de sector tot het nemen van energiebesparende maatregelen en het maken van slimme keuzes.

13. Kilowatts

Inzet en acties van **Kilowatts bv**

- a. **Kilowatts bv** zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezond makende leef- en verblijfsomgeving
- b. **Kilowatts bv** spannen zich in om <CO2 neutraal alternatieve energie op te wekken, op te slaan in een zogenaamd energie eiland, omzetting naar nieuwe ecologisch verantwoorde warmte, koude en energiestromen(waterstof, zuurstof, energie voor elektra), distributie in een autonoom AI Grid model voor zorginstellingen.
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - deCO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - circulair werken te bevorderen;
 - de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
 - en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

14. FiZi Financials in de zorg

Inzet en acties van **FiZi, netwerk zorgfinancials**

FiZi wil de kennis van haar leden over de verduurzaming in de zorgsector vergroten door:

- gerichte expertise in te zetten bij het maken van business cases op de langere termijn en hierbij de kosten mee te wegen van de hele keten (total Cost of Ownership)
- een bijdrage te leveren aan het scholen van onze leden in het omgaan met SDG's

Dit doen wij o.a. door het organiseren van bijeenkomsten en het plaatsen van artikelen in ons tijdschrift Fizieer over dit thema.

15. Ipse de Bruggen

Inzet en acties van Ipse de Bruggen

- a. Ipse de Bruggen zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. Ipse de Bruggen en samenwerkingspartners spannen zich in om Ipse de Bruggen te verduurzamen en daarmee een bijdrage te leveren aan het behalen van de Europese verduurzamingsdoelstellingen.
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - door gebouwen te verduurzamen
 - minder fossiele energie op te wekken en/of in te kopen
 - vervoersstromen te verduurzamen
 - circulair werken te bevorderen;
 - door Maatschappelijk Verantwoord in te kopen
 - de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
 - door best practices te volgen en waar mogelijk toe te passen.
 - en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert;
 - onderzoeken mogelijkheden om rookvrije omgevingen te realiseren in en rondom (behandel-)centra;
 - lokale en regionale initiatieven van het stimuleringsfonds Duurzaamheid (van Ipse de Bruggen) te helpen realiseren.

16. PwC | Partner

Inzet en acties van PricewaterhouseCoopers (PwC):

PwC spant zich in om belangrijke problemen op te lossen in de zorg.

PwC wil bijdragen aan het vertrouwen in de maatschappij en helpen bij het oplossen van belangrijke problemen. Dat is onze purpose en daarmee de toetssteen voor de dingen die we doen of willen gaan doen, en voor het bepalen of iets een succes is. Bij de invulling van onze purpose ontwikkelen wij dienstverlening die tegemoetkomt aan de behoefte van een brede groep klanten, waaronder ook zorginstellingen. Onze werkwijze is ook in lijn met de *sustainable development goals* (SDG's) die we omarmd hebben. Vier SDG's (nrs: 8, 10, 12, 16) hebben we geïntegreerd in onze bedrijfsprocessen en onze strategie.

Inzet pro bono uren

Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid vullen wij verder in door onze kennis en vaardigheden, pro bono en tijdens werktijd, te delen met onder andere zorg gerichte social enterprises (SE's). Deze SE's helpen ons aan de andere kant om duurzame initiatieven en

innovaties toe te passen in onze dienstverlening. Daarbij hebben wij de ambitie om in 2030 geheel circulair te opereren. En met het recente rapport *'The road to circularity'* bieden we organisaties toegankelijke strategieën om circulariteit te omarmen en stappen te zetten.

SDG Experience

We kunnen alleen maximaal bijdragen aan de gekozen SDG's als we samenwerken en de verantwoordelijkheid nemen voor 'the bigger picture'. PwC heeft daarom de *SDG Experience* ontwikkeld. Met onder meer een virtuele ervaring laten we klanten en medewerkers de urgentie van de SDG's inzien en tonen we hoe nieuwe technologie oplossingen kan bieden voor grote mondiale problemen. Deze ervaring benadrukt opkomende technologieën en individuele acties die kunnen bijdragen aan het behalen van de SDG's. Met deze unieke ervaring als vertrekpunt gaan we met onze klanten en relaties in gesprek om tot een concrete vertaling te komen naar strategie en sturing, zowel qua SDG's als de ambities van de 'Green Deal Zorg'.

Innoveren door co-creatie

Als PwC hebben wij de nadrukkelijke ambitie om zorgprofessionals en ondersteunend personeel te helpen de 'Green Deal Zorg' doelen concreet vorm te geven in hun dagelijkse werkzaamheden. Wij gebruiken hierbij de kracht van de ervaring van onze klanten in combinatie met onze eigen kennis om vanuit het perspectief van de eindgebruiker (cliënt) innovaties in de zorg in co-creatie te ontwikkelen. Bovendien gebruiken wij onze kennis om over te stappen van een planning en control-cyclus, waarin het sturen op euro's centraal staat, naar een geïntegreerd dashboard. Dit dashboard neemt de bredere waarden *people, planet en profit* in onderlinge samenhang als vertrekpunt bij investeringsbeslissingen en bij sturen en verantwoording.

17. Stichting Prisma

Inzet en acties van Prisma

- a. Prisma zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. Prisma spant zich in om de bedrijfsvoering te verduurzamen
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:

De CO2-emissie van de zorgsector terug te dringen middels uitrol van energiebeheer .en monitoring van verbruik toepassen van energiebesparende maatregelen opwekken van energie middels plaatsing van zonnepanelen, welke 75 % van het totale elektraverbruik van de organisatie levert.
toepassing van de Erkende Maatregelen
inzet van elektrisch aangedreven voertuigen voor zakelijk vervoer

Circulair werken te bevorderen middels opstellen en implementeren van een duurzaam inkoopbeleid
reductie van reiskilometers voor woon-werk verkeer en zakelijk verkeer middels faciliteiten op het vlak van techniek en ICT

De hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen door inzameling van niet-gebruikte medicatie en retournering aan de toeleverancier

Door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert middels benutting van de natuurlijke en beschutte leefomgeving die locaties van Prisma bieden en middels opname van de aspecten van healing environment in de uitgangspunten van het Strategisch Vastgoed Plan.

18. Takeda Nederland B.V.

Inzet en acties van Takeda Nederland B.V. (hierna: Takeda)

e. Takeda Nederland spant zich in voor de duurzaamheidsdoelstellingen op de thema's energieverbruik en CO₂- emissie, circulair werken, medicijnresten uit het afvalwater en gezond makende leef- en verblijfsomgeving.

f. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties bij de volgende pijlers:

- de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;

Takeda Nederland meet of berekent haar energie- en waterverbruik en CO₂-uitstoot en spant zich in haar toeleveranciers te selecteren op het gebruik van CO₂-neutrale of CO₂-gecompenseerde grondstoffen en gebruiksgoederen. Op basis van gemeten of berekend energie- en waterverbruik en CO₂-uitstoot heeft Takeda Nederland de ambitie uiterlijk in 2025 een volledig CO₂-neutrale footprint te hebben.

- circulair werken te bevorderen;

Takeda Nederland spant zich in haar toeleveranciers te selecteren op het gebruik van circulaire grondstoffen en gebruiksgoederen. Takeda Nederland heeft de ambitie, conform kabinetsbeleid, uiterlijk in 2050 een volledig circulaire footprint te hebben.

- de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;

Takeda Nederland spant zich in haar footprint op het gebied van productie in binnen- en buitenland inzichtelijk te maken en informeert de branchevereniging hierover.

Door het bevorderen van de inzet van innovatieve, gepersonaliseerde behandelingen en geneesmiddelen helpt Takeda Nederland op directe en indirecte wijze aan de voorkoming van geneesmiddelenverspilling.

- en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

Takeda Nederland spant zich in een actieve deelnemer te zijn bij de totstandkoming van de routekaart voor de sector.

Takeda Nederland spant zich in voor het bevorderen van een gezonde levensstijl door informatieverstrekking aan het algemene publiek en de ondersteuning van preventieprogramma's van patiëntenorganisaties voor relevante therapeutische gebieden.

Takeda Nederland werkt aan risicoanalyses over milieueffecten bij de ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen.

Takeda Nederland neemt deel aan het kennisplatform van de branche voor uitwisseling van goede voorbeelden over CO₂-reductie in het productieproces, met name in de marktfase en

de afvalverwerking.

Takeda Nederland vermindert het gebruik van verpakkingsmaterialen in lijn met het branche verduurzamingsplan verpakkingen.

19. Pieter van Foorest

Inzet en acties van Pieter van Foreest

Pieter van Foreest vindt dat iedereen zichzelf moet kunnen zijn. Het leven leiden dat je zelf wilt. Ook als je hulp en ondersteuning nodig hebt. We willen de gewone dingen boven verwachting goed doen. Hiervoor werken we samen met de cliënt, familie, mantelzorgers, collega's, vrijwilligers, buurtgenoten en samenwerkingspartners.

We bieden duurzame zorg en ondersteuning in de regio. Innovaties en nieuwe technologieën worden samen met de cliënt ontwikkeld. We voeren kleinschalige onderzoeken en experimenten uit ter verbetering van de kwaliteit van leven en samenredzaamheid.

Met behulp van de milieuthermometer gaan wij uitvoering geven aan ons duurzaamheidsbeleid. Duurzame huisvesting, energietransitie en circulair werken zijn daarbij onze speerpunten.

20. Stichting Cicero Zorggroep

Inzet en acties van Stichting Cicero Zorggroep

- a. Met ondertekening van dit blad sluit Cicero Zorggroep zich aan bij de Green Deal 2.0: duurzame zorg voor een gezonde toekomst.
- b. Cicero Zorggroep geeft uitvoering aan duurzaamheid door haar inzet op de thema's CO₂ reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving.
- c. Cicero Zorggroep maakt dit naar buiten zichtbaar door voor een aantal locaties met goed gevolg het certificeringstraject Milieuthermometer Zorg af te leggen.
- d. Cicero Zorggroep werkt in dit kader conform de routekaart CO₂ neutraal 2050.
- e. Cicero Zorggroep is in het kader van de Green Deal bereid kennis te delen en hierover te communiceren met andere instellingen zodat via samenwerking de zorg duurzaam gaat werken.

21. Triocare

Inzet en acties van Triocare

- a. Triocare zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. Triocare spant zich in om zorgorganisaties te begeleiden, te adviseren en te trainen in het toepassen van een duurzame strategie, uitgewerkt in beleid en zichtbaar op de werkvloer waarbij CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit het water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving leidende principes en uitgangspunten zijn.
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - circulair werken te bevorderen;
 - de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
 - en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

22. Omring

Inzet en acties van **Omring**

- a. **Omring** zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. **Omring** spant zich in om **de duurzaamheidsdoelstellingen op de thema's energiegebruik en CO2-emissie, circulair werken, medicijnresten uit het afvalwater en gezondmakende leef- en verblijfsomgeving te verwezenlijken.**
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - circulair werken te bevorderen;
 - de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
 - en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

23. Leger des Heils

24. Woonzorggroep Samen

Inzet en acties van Woonzorggroep Samen

- a. Woonzorggroep Samen zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. Woonzorggroep Samen spant zich in om voor twee van haar locaties medio 2021 het bronzen niveau van de milieuthermometer behaald te hebben.
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO2-emissie van de zorgsector terug te dringen;
 - circulair werken te bevorderen;
 - toewerken naar zo schoon mogelijk water;
 - en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

25. Isala Zwolle

Inzet en acties van Stichting Isala klinieken (Isala)

- a. Isala zet zich in voor CO2 reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. Isala onderschrijft artikel 5 van de Green Deal Duurzame Zorg. De inzet en acties van Zorgaanbieders worden hierin als volgt omschreven:
 - a. De Zorgaanbieders spannen zich in voor de duurzaamheidsdoelstellingen op de thema's energiegebruik en CO2-emissie, circulair werken, medicijnresten uit het afvalwater en gezond makende leef- en verblijfsomgeving.
 - b. De Zorgaanbieders maken dit naar buiten zichtbaar.
 - c. De Zorgaanbieders werken in dit kader ook mee aan de routekaart 'CO2 neutraal 2050'. De Rijksoverheid en de Brancheorganisaties zullen de instellingen daarbij ondersteunen .

- d. De Zorgaanbieders zijn in het kader van de Green Deal bereid kennis te delen en hierover te communiceren met andere zorginstellingen zodat via samenwerking de gehele zorg duurzaam gaat werken.

c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:

- de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
- circulair werken te bevorderen;
- de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
- en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert

26. Van Waardenberg Advies

Inzet en acties van van Waarden Advies

- a. van Waarden Advies zet zich in voor CO₂ reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. van Waarden Advies levert persoonlijk, betrokken en deskundig advies bij het ontwikkelen, ontwerpen en realiseren van huisartsenpraktijken en gezondheidscentra. Pijlers in de advisering zijn "identiteit" (een sprekend, prettig en gezond interieur) en "duurzaamheid" (laag energie- en materiaalgebruik, gezondheid en comfort).

Ook als bedrijf draagt Van Waarden Advies een steentje bij aan een verantwoord omgaan met onze leefomgeving. In het advieswerk krijgt duurzaam bouwen en circulariteit alle aandacht. De bedrijfsvoering is duurzaam. Zo reist Lex van Waarden als het even kan per trein en OV-fiets. Of per (elektrische) deelauto.

c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:

- de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
Duurzaam bouwen is integraal onderdeel van de advisering door Van Waarden Advies
- circulair werken te bevorderen;
- Circulair bouwen is integraal onderdeel van de advisering door Van Waarden Advies.
- De hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
- en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert. Aandacht voor een gezonde werkomgeving is integraal onderdeel van de advisering door Van Waarden Advies.

27. Bevolkingsonderzoek Zuid West

28. Eldercare

Inzet en acties van ElderCare

- a. ElderCare zet zich in voor CO₂ reductie, circulair werken, medicijnresten uit water en een gezondmakende leef- en verblijfsomgeving
- b. ElderCare spannen zich in om met name het gebruik van incontinentie materiaal te beperken en daardoor het ontstane inco-afval te verminderen met -10%
- c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:
 - de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen; 10% minder afval inco, minder verbranding, minder CO₂. Ook starten met verwerking inco afval anders dan verbranding. Werken met vervoerder die CO₂ vermindering nastreeft en waarmaakt bij leveringen medische hulpmiddelen.
 - circulair werkente bevorderen; hergebruik afval uit inco stimuleren en faciliteren in de inco-keten
 - de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen; bij verwerking inco afval medicatieresten door middel van hoge druk en temperatuur uiteen laten vallen
 - en door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert : Bewust omgaan met afval stromen op kantoor, 5 afvalstromen. Installatie zonnepanelen op kantoorpand, bewustwording personeel duurzaamheid door middel van Green Team ElderCare met verscheidene groene initiatieven.

29. TU Delft

Inzet en acties van Delft University of Technology; Sustainable Surgery and Circular Instrumentation management (TUD-SSMIC}

- a. TUD-SSMIC zet zich in voor CO₂ reductie door onderzoek te leiden waarin modulaire herbruikbare instrumenten worden ontwikkeld die goed schoonmaakbaar zijn waardoor complexere wegwerpinstrumenten die worden gebruikt voornamelijk in de (robot) laparoscopie overbodig worden. Het repareren en onderhouden van deze nieuwe generatie instrumenten zal veel minder grondstoffen kosten en voor veel minder afval zorgen
- b. TUD-SSMIC i.s.m. VanStratenMedical spannen zich in om Circular werken te bevorderen door waardevolle afvalproducten als roestvaste materialen, titanium of legeringen uit het afval proces te halen en deze op component en op materiaal niveau te hergebruiken. TUD zal het onderzoek faciliteren dat nodig is deze stappen rendabel te maken

c. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:

- De CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen;
- circulair werken te bevorderen;

30. Stichting Avelijn

Inzet en acties van Avelijn

Over Avelijn

Avelijn is een Twentse zorgorganisatie voor mensen met een verstandelijke beperking en/of lage sociale redzaamheid. Vanuit de missie 'leven vol betekenis' en de kernwaarden 'ontmoeten', 'ontwikkelen' en 'ondersteunen' biedt Avelijn zorg, ondersteuning, behandeling en advies.

Avelijn creëert ruimte voor de ontwikkeling van een eigen identiteit en helpt haar cliënten doelen te vinden én te realiseren. Via begeleiding, trainingen en evenementen investeert Avelijn in talenten, vaardigheden, creativiteit, vriendschappen en positieve energie.

Ook op de lange termijn wenst Avelijn haar missie te blijven volbrengen. Avelijn ziet duurzame bedrijfsvoering als een essentiële voorwaarde om ook in de toekomst een vitale woon- werk- en leefomgeving te kunnen bieden. De Greendeal geeft daarbij richting aan de inzet en de acties van Avelijn.

Inzet

Avelijn zet zich in om:

- haar CO₂-emissie van terug te dringen;
- circulair werken te bevorderen;
- de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen;
- en door het creëren van een leefomgeving in en buiten haar locaties die de gezondheid van iedereen bevordert.

Acties

Avelijn brengt de volgende acties ten uitvoer:

- het vergroten van de bewustwording en de algemene (feiten) kennis over onderwerpen zoals klimaatverandering, energietransitie en circulariteit.
- het faciliteren van haar medewerkers in het verduurzamen en circulair maken van processen.
- het opnemen van energieprestatie van huisvesting als indicator in haar vastgoedstrategie.
- het vervangen van oude woonlocaties door duurzame flexibele en toekomstbestendige energie neutrale woonlocaties conform haar woonconcept
- het treffen van maatregelen aan haar huisvesting die bijdragen aan een verlaging van de CO₂ footprint
- het overleggen met haar verhuurders over het treffen van maatregelen die bijdragen aan een verlaging van de CO₂ uitstoot
- het analyseren van al haar inkoop categorieën en deze in de komende jaren gestructureerd circulair of zo circulair mogelijk maken

31. CZ groep

CZ zet in haar beleid onder meer in op oorzaken van klimaatverandering omdat dit een groot globaal probleem is dat onder meer ook onze gezondheid bedreigt.

Dit sluit aan bij een belangrijk duurzaam ontwikkelingsdoel van de SDG's van de Verenigde Naties (13) dat CZ onderschrijft. CZ beseft daarbij dat we als Nederlandse zorgverzekeraar alleen weinig invloed uitoefenen op de mondiale klimaatverandering. We zijn daarbij dus realistisch maar dat weerhoudt ons er niet van op verschillende manieren ons steentje bij te dragen vanuit het principe, verbeter de wereld, begin bij jezelf. Dat kunnen we vanuit onze ketenverantwoordelijkheid en middels partnerships: soms ver weg als het bijvoorbeeld gaat om de productie van geneesmiddelen in landen aan de andere kant van de wereld en soms heel dichtbij bijvoorbeeld door te stimuleren dat zorg anders of waar mogelijk minder en dus ook doelmatiger ingezet wordt en als het kan bovendien dichterbij huis of zelfs thuis wordt gegeven; wat ook de footprint verlaagt.

a. Bovengenoemde inspanningen worden vertaald naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:

- CZ bevordert dat zorgverleners doelmatig omgaan met zorg. Vooral met zorgverleners in de gebieden waar zij veel verzekerden heeft trekt CZ nu al samen op in duurzame coalities en zal dat de komende jaren intensiveren. Aandachtspunten daarbij kunnen zijn voorkomen van onnodige zorg, voorkomen, maar minimaal terugbrengen van spillage van medicijnen en hulpmiddelen, zorg dichterbij huis en soms zelfs vanuit huis met bijvoorbeeld monitoring op afstand en eHealth. CZ zal in deze duurzame coalities niet alleen kijken naar de zorg maar samen met de aanbieders ook naar duurzame bedrijfsvoering. Hierbij vragen we expliciet om duurzame klimaatdoelen op te nemen.
- Fabrikanten van generieke geneesmiddelen die door CZ gecontracteerd worden, moeten een duurzaamheidsverklaring ondertekenen. Die heeft niet alleen betrekking op mensenrechten, arbeid en corruptie maar ook op milieu op de productielocaties. Daarbij gaat het vooral om het voorkomen van ernstige milieuverontreiniging aldaar. CZ heeft en blijft de voortrekkersrol nemen om met veldpartijen de farmacie sector te verduurzamen.
- CZ streeft naar realisatie van meer duurzame inkoop van antibiotica teneinde resistentie zo veel mogelijk te voorkomen. Op dit gebied worden nu eerste stappen gezet. Deze duurzame inkoop draagt bij aan voorkomen van milieuverontreinigingen de gevolgen daarvan voor resistentie van mensen die in de buurt wonen van met antibiotica vervuilde rivieren (door ongefilterde lozingen rechtstreeks op de rivieren in India en China). Door voorkomen van antibiotica resistentie kan vervolgzorg met alle impact voorkomen worden.